

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/42/2025
Identifikačné číslo spisu:	9522100150
Dátum vydania rozhodnutia:	13.01.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Paluda
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:9522100150.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu, sudkyne JUDr. Beáty Javorkovej a sudcu JUDr. Mariána Mačuru v trestnej veci obvineného E. N., pre prečin nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. októbra 2020 a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 13. januára 2026 v Bratislave, o dovolaní ministra spravodlivosti Slovenskej republiky proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 27. mája 2022, sp. zn. 4T/6/2022, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky odmieta.

Odôvodnenie

I.

Konanie predchádzajúce dovolaniu

Špecializovaný trestný súd (ďalej aj „prvostupňový súd“) rozsudkom z 27. mája 2022, sp. zn. 4T/6/2022, schválil dohodu o vine a treste a uznal obvineného E. N. (ďalej len „obvinený“) za vinného v skutku 1) z prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. októbra 2020 a v skutku 2) z prečinu podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

1) v presne nezistenom čase, najneskôr v auguste 2019, na základe údajnej žiadosti G. L., ktorý nemal v tom čase žiadnu inú možnosť nakontaktovať sa na JUDr. Ľ. W., ktorý bol vtedy riaditeľom Kriminálneho úradu finančnej správy, ale vedel o dobrých vzťahoch JUDr. E. N. s JUDr. Ľ. W., požiadal JUDr. Ľ. W. o stretnutie medzi JUDr. Ľ. W. a G. L. ohľadom nelegálnej výroby cigariet, pričom za uvedené mal obvinený JUDr. E. N.Á. prisľúbený nešpecifikovaný finančný prísľub od G. L.; najskôr JUDr. Ľ. W. stretnutie odmietol, ale po opakovanej žiadosti JUDr. E. N. sa JUDr. Ľ. W. stretol s G. L. u JUDr. E. N., v kaštieli v obci I. Ž. - G. č. XXX, kde bez prítomnosti obvineného JUDr. E. N., G. L. mal vysvetliť JUDr. Ľ. W., že poskytne úplatok za to, že dohodnú bezproblémovú výrobu nelegálnych cigariet, ako aj poskytovanie včasných informácií o prípadnom zásahu príslušníkov

Kriminálneho úradu finančnej správy voči tejto nelegálnej výrobe cigariet, v dvoch rôznych prevádzkach, a to v priestoroch nachádzajúcich sa v obci Lipová a pre uvedený objekt využívaného skladu v obci Dolný Štál, ako aj ďalších priestoroch nachádzajúcich sa v časti Bratislava - Vajnory; následne obv. JUDr. E. N. v období mesiacov september 2019 až január 2020 v kaštieli v obci I. Ž. - G. č. XXX sprostredkoval presne nezistený počet stretnutí medzi G. L. a JUDr. Ľ. W. bez prítomnosti JUDr. E. N., kde najskôr malo dôjsť k dohode o výške poskytovaných peňazí a spôsobe ich delenia medzi JUDr. Ľ. W. a G. L. a potom G. L. zo sumy 390 000 Eur, ktorú pre tento účel mal poskytnúť W. V., si mal ponechať 90 000 Eur pre seba, a na uvedených stretnutiach postupne mal odovzdať sumu 300 000 Eur ako úplatok JUDr. Ľ. W., a to najskôr vo výške 100 000 Eur a potom 200 000 Eur, a za sprostredkovanie vyššie uvedených stretnutí obvinený JUDr. E. N. odmietol odmenu od G. L., pričom o vine osôb G. L., W. V. a JUDr. Ľ. W. za uvedený skutok nebolo doteraz právoplatne rozhodnuté v inom trestnom konaní,

2) v mesiaci august 2020, pravdepodobne v období od 12. augusta 2020 do 14. augusta 2020, odovzdal osobe JUDr. Ľ. W. (o ktorého vine za uvedený skutok nebolo doteraz právoplatne rozhodnuté v inom trestnom konaní) v kaštieli v obci I. Ž. - G. č. XXX obálku obsahujúcu finančnú hotovosť vo výške 40 000 Eur, ako úplatok určený pre vtedajších vedúcich funkcionárov Slovenskej informačnej služby za účelom, aby Slovenská informačná služba nevykonávala, resp. utlmila spravodajské rozpracovanie obvineného JUDr. E. N., ktoré v tom čase vykonávala v zmysle príslušných zákonných ustanovení zákona o Slovenskej informačnej službe č. 46/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, a aby súčasne nevykonávala, resp. prestala vykonávať úkony v zmysle zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pričom približne o deň až dva neskôr JUDr. Ľ. W. v Bratislave mal odovzdať tento úplatok vtedajšiemu vedúcemu funkcionárovi Slovenskej informačnej služby za vyššie uvedeným účelom,

Špecializovaný trestný súd podľa § 333 ods. 2 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, s poukazom na § 36 písm. j), l), n) Trestného zákona a § 37 písm. h) Trestného zákona, za použitia § 41 ods. 1 Trestného zákona a podľa § 56 ods. 2 Trestného zákona uložil obvinenému úhrnný peňažný trest vo výške 70 000 eur a podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona pre prípad, že by mohol byť výkon peňažného trestu úmyselne zmarený uložil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 14 mesiacov.

Súd prvého stupňa zároveň rozhodol, že podľa § 57 ods. 2 Trestného zákona zaplatená suma peňažného trestu pripadá štátu.

II.

Dovolenie

Proti vyššie citovanému rozsudku Špecializovaného trestného súdu podal minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) dovolanie podľa § 371 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku v prospech obvineného E. N. (na základe podnetu JUDr. Adriána Kuceka) 26. mája 2025, nakoľko uvedeným rozhodnutím a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanoveniach § 336 ods. 1, § 131 ods. 3 Trestného zákona, § 232 ods. 1, ods. 8 písm. b) Trestného poriadku, § 331 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, § 163 ods. 3 Trestného poriadku v neprospech obvineného.

Minister spravodlivosti v odôvodnení dovolania uviedol, že záver o porušení hmotnoprávných a procesnoprávných predpisov a o zrejmej neprimeranosti a nespravodlivosti dohody o vine a treste môže okrem iných skutočností prameniť aj z nesprávne a nedostatočne zisteného skutkového stavu, nesprávneho právneho posúdenia skutku alebo nedodržania ustanovení o ukladaní trestu. Prekročenie a nedodržanie zákonných mantinelov je zároveň sférou možného prieskumu rozsudku, ktorým došlo k schváleniu dohody o vine a treste v dovolacom konaní podľa § 371 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku. Špecializovaný trestný súd rezignoval na ochranu zákonnosti a ústavnosti, keď schválil predmetnú dohodu o vine a treste.

Ak všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu vrátane naplnenia jej objektívnej stránky (spôsob konania) a subjektívnej stránky (úmysel) nie sú súčasťou popisu skutku a tieto nie sú obvinenému preukázané, tak za týchto okolností nemôže súd pristúpiť k schváleniu dohody o vine a treste. Takýmto postupom sa rozširujú podmienky trestnej zodpovednosti obvineného aj na konanie, ktoré nevykazuje znaky trestného činu.

S požiadavkou naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu je dôležitá aj formulácia skutkovej vety, ktorá má stručne a výstižne vyjadriť skutok, ktorého sa obvinený dopustil. Súd v nej uvedie konkrétne údaje týkajúce sa miesta, času a spôsobu spáchaného skutku a údaje relevantné z hľadiska zákonných znakov stíhaného trestného činu, ako aj z hľadiska individualizácie skutku tak, aby tento nemohol byť zamenený s iným skutkom.

Zo skutkovej vety v bode 1) nemožno podľa ministra spravodlivosti vyvodit', že obvinený si priamo pre seba dal sľúbiť úplatok ani to, že pôsobil na výkon právomoci osoby, ktorá obstaráva vec všeobecného záujmu. Samotné vyžiadanie si prísľubu úplatku pre seba musí byť jasné, zrozumiteľné, vážne a preukázané.

Súčasťou skutkovej vety je síce formulácia, podľa ktorej mal za uvedené konanie obvinený prisľúbený nešpecifikovaný finančný prísľub od G. L., táto však popisuje nanajvýš možné korupčné správanie G. L. subsumovateľné pod skutkovú podstatu trestného činu podplácania podľa § 333 ods. 1 Trestného zákona v jeho znaku „sľúbi úplatok“, pričom z citovanej časti nevyplýva, že práve obvinený si dal niečo sľúbiť. V skutkovej vete chýba úmysel obvineného dať si sľúbiť plnenie majetkovej alebo nemajetkovej povahy ako úplatok, keďže za sprostredkovanie vyššie uvedených stretnutí odmietol odmenu od G. L..

Z pohľadu legálnej definície „dať si sľúbiť úplatok“, tento znak nie je podľa ministra spravodlivosti v prípade obvineného naplnený, pretože nevyplýva zo skutkovej vety. Obvinený odmenu odmietol a s „prísľubom prísľubu“ (v jeho priamej alebo nepriamej podobe) právna úprava nespája žiaden následok. Z citovaného popisu skutkovej vety nemožno podľa ministra spravodlivosti identifikovať ani to, ako mal obvinený pôsobiť na rozhodovanie (výkon právomoci) JUDr. Ľ. W. v postavení riaditeľa Kriminálneho úradu finančnej správy. Zo skutkovej vety vyplýva, že obvinený iba sprostredkoval stretnutie (čo je právom dovolená činnosť) medzi JUDr. Ľ. W. a G. L.. Všetky stretnutia medzi nimi boli realizované bez prítomnosti obvineného. Všeobecné vymedzenie účelu stretnutia (ohľadom nelegálnej výroby cigariet) neumožňuje náležitú identifikáciu skutku tak, aby tento skutok nemohol byť zamenený s iným skutkom.

Absencia popisu konania obvineného neposkytuje potrebný podklad pre kvalifikáciu jeho konania podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona. Chýba úmysel dať si sľúbiť úplatok v súvislosti s pôsobením na výkon právomoci osoby, ktorá obstaráva veci všeobecného záujmu. Konanie obvineného nevyklučuje legálne postupy týkajúce sa obstarania stretnutia. Z označenej skutkovej vety vyplývajú zásadné nedostatky týkajúce sa predpokladov pre právne posúdenie veci, či konaním obvineného sú naplnené všetky zákonné znaky nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona.

Obsah návrhu dohody o vine a treste musí spĺňať kritéria formálnej a materiálnej perfektlosti. Rovnako tak priebeh prípravného konania a proces súvisiaci s uzatváraním dohody o vine a treste. Uvedené konanie vzbudzuje dôvodné pochybnosti o tom, či obvinený prejavil skutočnú vôľu uzatvoriť dohodu o vine a treste. Tieto pochybnosti vyplývajú z podnetu podaného v prospech obvineného a príloh k nemu pripojených preukazujúc jeho vnútornú výhradu k dohode o vine a treste.

Na základe vyššie uvedených skutočností minister spravodlivosti navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že napadnutým rozsudkom Špecializovaného trestného súdu bol porušený zákon v § 336 ods. 1, § 131 ods. 3 Trestného zákona, § 232 ods. 1, § 232 ods. 8 písm. b) Trestného poriadku, § 331 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, § 163 ods. 3 Trestného poriadku, podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnutý rozsudok zrušil v celom rozsahu a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal vec Špecializovanému trestnému súdu, aby ju v potrebnom

rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Prokurátor sa k dovolaniu ministra spravodlivosti nevyjadril.

Spis spolu s podaným dovolaním bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený 3. júla 2025.

III.

Konanie pred dovolacím súdom

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací podľa § 377 Trestného poriadku predbežne preskúmal podané dovolanie spolu so spisovým materiálom a zistil, že dovolanie je prípustné podľa § 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, bolo podané oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku, na podnet osoby, ktorej zákon právo na podanie dovolania nepriznáva, v zákonom stanovenej lehote uvedenej v § 370 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku a obsahuje nevyhnutné náležitosti podľa § 374 Trestného poriadku.

Nezistiac dôvody pre odmietnutie dovolania podľa § 382 Trestného poriadku najvyšší súd viazaný jeho dôvodmi podľa § 385 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal následne zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým podal minister spravodlivosti dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu a zistil, že dovolateľom vecne uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 2 Trestného poriadku nie je v posudzovanej veci daný.

Podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej tento zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1.

V prejednávanej veci podal podnet JUDr. Adrián Kucek (obhajca obvineného), ktorému zákon nepriznáva právo podať dovolanie proti rozsudku po schválení dohody o vine a treste.

Podľa § 371 ods. 2 Trestného poriadku minister spravodlivosti podá dovolanie okrem dôvodov uvedených v odseku 1 aj vtedy, ak napadnutým rozhodnutím bolo porušené ustanovenie Trestného poriadku alebo osobitného predpisu o väzbe, Trestného zákona alebo Trestného poriadku o podmienечnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, o výkone trestu, ktorého výkon bol podmienечne odložený, o výkone zvyšku trestu po podmienечnom prepustení alebo o výkone náhradného trestu odňatia slobody, ktorý bol uložený popri peňažnom treste. Minister spravodlivosti podá dovolanie aj vtedy, ak súd rozsudkom schválil dohodu o vine a treste, ktorá nie je so zreteľom na závažné porušenie hmotnoprávnych ustanovení primeraná alebo spravodlivá.

Vo vzťahu k ministrom spravodlivosti uplatnenému dôvodu dovolania najvyšší súd uvádza, že ustanovenie § 371 ods. 2 Trestného poriadku rozširuje nielen dôvody dovolania, keď oprávňuje ministra spravodlivosti za podmienok v súlade s § 369 ods. 1 Trestného poriadku (k tomu viď R 52/2016) podať dovolanie okrem dôvodov uvedených v odseku 1 tohto ustanovenia aj vtedy, ak bolo napadnutým rozhodnutím porušené ustanovenie Trestného poriadku alebo osobitného predpisu o väzbe a Trestného zákona alebo Trestného poriadku o podmienечnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, o výkone trestu, ktorého výkon bol podmienечne odložený, o výkone zvyšku trestu po podmienечnom prepustení alebo o výkone náhradného trestu odňatia slobody, ktorý bol uložený popri peňažnom treste, ale zároveň aj okruh rozhodnutí, proti ktorým možno dovolanie podať. Uvedené otázky sú totiž vždy predmetom iných rozhodnutí, než taxatívne vymedzených v § 368 ods. 2 Trestného poriadku. Pri týchto rozhodnutiach obvinený nedisponuje tzv. aktívnou legitímáciou, čo ho stavia do pozície osoby oprávnenej „len“ na podanie podnetu na dovolanie ministrovi spravodlivosti. Uvedené obmedzenie nie je samoučelné, ale vyplýva z ideového poňatia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý má slúžiť predovšetkým k náprave najzávažnejších procesných a hmotnoprávnych chýb v meritórnych rozhodnutiach všeobecných súdov, teda rozhodnutiach vo veci samej, ktorými sa trestné konanie končí ako celok. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach pripomína, že dovolanie

nemožno vnímať ako ďalšiu riadnu opravnú inštanciu. Z uvedeného dôvodu zákonodarca obmedzil možnosť podania dovolania len voči vybraným rozhodnutiam (§ 368 ods. 2 Trestného poriadku), osobitne so zreteľom na rozhodnutia, ktoré nemajú meritórny charakter (§ 371 ods. 2 Trestného poriadku) cez osobu ministra spravodlivosti (primerane uznesenia najvyššieho súdu z 29. novembra 2016, sp. zn. 2 Tdo 71/2016, a z 10. júna 2020, sp. zn. 6 Tdo 79/2019).

Je potrebné dodať, že zákonom č. 40/2024 Z. z. bolo oprávnenie ministra spravodlivosti rozšírené o možnosť podať dovolanie aj voči rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste, ktorá nie je so zreteľom na závažné porušenie hmotnoprávnych ustanovení primeraná alebo spravodlivá.

Ako vyplýva z vyššie zhrnutých dôvodov dovolania, podstata argumentácie ministra spravodlivosti vychádza z toho, že dohoda o vine a treste, ktorú schválil súd bola neprimeraná, nespravodlivá a vychádzala z nesprávne a nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a nesprávneho právneho posúdenia skutku.

V súvislosti s možnosťou ministra spravodlivosti napadnúť dovolaním právoplatný rozsudok súdu, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, je potrebné poukázať na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. júla 2024, sp. zn. PL. ÚS 3/2024, ktorým bol okrem iného vyslovený nesúlad ustanovenia § 567t ods. 4 zákona č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. (Trestný zákon) s Ústavou Slovenskej republiky, a z ktorého vyplýva, že:

Podľa § 567t ods. 4 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona „Ustanovenie § 370 ods. 1 v znení účinnom od 15. marca 2024 sa použije aj na dohody o vine a treste schválené pred 15. marcom 2024.“ Túto úpravu v prechodnom ustanovení je potrebné vykladať nielen v spojení so zmenou v § 370 ods. 1 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona, ktorým došlo k predĺženiu lehoty na podanie dovolania v neprospech obvineného zo šiestich mesiacov na tri roky, ale aj v spojení so zmenou v § 371 ods. 2 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona, ktorou došlo k doplneniu nového dovolacieho dôvodu ministrom spravodlivosti. Tieto dve zmeny sú účinné od 15. marca 2024.

Napadnuté prechodné ustanovenie sa týka dohôd o vine a treste schválených pred 15. marcom 2024. Konanie o dohode o vine a treste predstavuje jednu z možností odklonov od klasického priebehu trestného konania. Obsah tohto inštitútu spočíva v tom, že dochádza k uzavretiu efektívnej a obojstranne výhodnej dohody o spôsobe ukončenia trestnej veci. Dohodu o vine a treste uzatvárajú prokurátor a obvinený.

Dohodou o vine a treste sa podľa § 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 619/2005 Z. z. o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu rozumie dohoda prokurátora a obvineného a v prípadoch ustanovených zákonom aj poškodeného alebo aj inej oprávnenej osoby podľa § 10 ods. 10, § 35 ods. 1, § 44 ods. 3 a § 232 ods. 2 Trestného poriadku o priznaní spáchania skutku, uznaní viny a prijatí trestu obvineným a prípadne aj o ďalších výrokoch podľa § 232 ods. 3 a 7 Trestného poriadku.

Trestný poriadok v § 232 ods. 1 umožňuje prokurátorovi začať konanie o dohode o vine a treste na podnet obvineného alebo aj bez takého podnetu, iba ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú záver, že skutok je trestným činom a spáchal ho obvinený, ktorý sa k spáchaniu skutku priznal, uznal vinu a dôkazy nasvedčujú pravdivosti jeho priznania. Ak osoby uvedené v § 232 ods. 2 Trestného poriadku uzavreli dohodu o vine a treste, prípadne o ďalších výrokoch, prokurátor podá podľa § 233 ods. 1 Trestného poriadku súdu návrh na schválenie tejto dohody.

Táto dohoda následne podlieha schváleniu súdom. Týmto konaním sa obvinený vzdáva práva na prerokovanie veci pred súdom na hlavnom pojednávaní a súd ukladá obvinenému trest bez dokazovania viny. Návrh dohody o vine a treste podľa § 331 ods. 1 Trestného poriadku na súde preskúma predseda senátu a podľa jeho obsahu a podľa obsahu spisu určí termín verejného zasadnutia na rozhodnutie o návrhu dohody o vine a treste alebo návrh dohody o vine a treste odmietne, ak zistí závažné porušenie procesných predpisov, najmä porušenie práva na obhajobu, alebo ak navrhovaná dohoda o vine a treste je zrejme neprimeraná.

Uzavretie dohody o vine a treste medzi prokurátorom a obvineným a jej následné schválenie súdom za

podmienok stanovených v Trestnom poriadku v znení účinnom do 14. marca 2024 ukončovalo trestné konanie rozsudkom o schválení dohody o vine a treste. Proti tomuto rozsudku nebolo prípustné odvolanie ani dovolanie okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), teda ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu. Inak právoplatnosť rozsudku zakladala právnu istotu odsúdeného o ukončení jeho trestnej veci podľa súdom schválenej dohody o vine a treste.

K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka (princíp) právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, čoho súčasťou je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení (sp. zn. PL. ÚS 10/04), samozrejme, okrem špecifických výnimiek, ktorou je aj čl. 50 ods. 6 ústavy v druhej vete tohto ustanovenia. S inštitútom právnej istoty v právnom štáte úzko súvisí požiadavka zachovania legálne nadobudnutých práv. Vo všeobecnom vyjadrení to znamená, že nikomu nemožno odňať jeho riadnym spôsobom nadobudnuté práva na základe neskoršie vydaného právneho predpisu (sp. zn. PL. ÚS 16/95).

S požiadavkou (princípom) právnej istoty, ochrany dôvery občanov v právny poriadok a so zákazom spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení nie je podľa ústavného súdu zlučiteľná možnosť podať dovolanie v dovolacej lehote predĺženej s účinnosťou od 15. marca 2024 (teda v neprospech obvineného) proti ktorémukoľvek rozhodnutiu právoplatnému pred 15. marcom 2024 a možnosť ministra spravodlivosti podať dovolanie z dôvodu existujúceho od 15. marca 2024 proti dohodám o vine a treste právoplatne schváleným súdmi pred 15. marcom 2024.

Ústavný súd pritom z hľadiska miery akceptácie tvorby pravidiel trestného konania rozlišuje zmeny v § 370 ods. 1 a § 371 ods. 2 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona pri ich pôsobení do budúcnosti a previazanie týchto zmien s doplnením Trestného poriadku prechodným ustanovením v § 567t ods. 4.

Ustanovenie § 370 ods. 1 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona predlžuje lehotu na podanie dovolania v neprospech obvineného zo šiestich mesiacov na tri roky. Zároveň doplnená druhá veta § 371 ods. 2 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona zavádza legitímáciu ministra spravodlivosti na podanie dovolania v prípade, ak súd schválil dohodu o vine a treste, ktorá nie je so zreteľom na závažné porušenie hmotnoprávnych ustanovení primeraná alebo spravodlivá. Použitie týchto ustanovení, ako to už bolo vysvetlené, pri ústavnokonformnom výklade zákona prichádza do úvahy len pri rozhodnutiach súdu (vrátane rozhodnutí súdu o schválení dohody o vine a treste), ktoré nadobudli právoplatnosť najskôr 15. marca 2024.

Mimoriadny opravný prostriedok ako taký už zo svojej podstaty zasahuje do právnej istoty založenej právoplatným rozhodnutím, pretože len rozhodnutie, ktoré je právoplatné, je ním možné napadnúť. Aj preto je použitie mimoriadnych opravných prostriedkov limitované, pričom tradičným spôsobom limitácie je ich použitie iba na odstránenie nezákonnosti právoplatného rozhodnutia, pričom prípustným dôvodom na použitie nie sú skutkové zistenia a snaha o ich čiastkovú revíziu, ale iba porušenie zákonnosti vo vzťahu k podstate dotknutého rozhodnutia. Záujem na zákonnosti rozhodnutia prevyšuje nad záujmom na stabilite založenej právoplatnosťou nezákonného rozhodnutia, pričom intenzita tejto prevahy je úmerná tomu, či v kontexte celého príslušného konania predstavuje mimoriadny opravný prostriedok poslednú ultimatívnu možnosť nápravy nezákonnosti alebo nie (m. m. sp. zn. PL. ÚS 1/2022). Skutkové dôvody podania dovolania sú skôr výnimkou (§ 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Nový dovolací dôvod v § 371 ods. 2 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona smeruje proti rozsudkom súdu schválenej dohode o vine a treste z dôvodu jej neprimeranosti alebo nespravodlivosti ako výsledku závažného porušenia hmotnoprávnych ustanovení. Takto vymedzený dovolací dôvod nepredstavuje podľa ústavného súdu odklon od doterajšej funkcie dovolania zabezpečiť zákonnosť rozhodnutia či v tomto prípade zabezpečiť zachovanie hmotnoprávnych ustanovení relevantných pre uzavretie a schválenie dohody o vine a treste. Záujem na zachovaní právoplatnosti rozsudku, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, tak ustupuje záujmu na jej zákonnosti spojenej s primeranosťou a so spravodlivosťou dohody. Pre taký záver je relevantný aj ústavnokonformný výklad zákona, ktorý pri textuálnej naviazanosti nespravodlivosti a neprimeranosti dohody o vine a treste na závažné porušenie hmotnoprávnych ustanovení, ak taký výklad nemá negovať inštitút dohody o vine a treste v jeho podstate, pripúšťa možnosť revidovať schválenie dohody súdom pri kvalifikačných deformáciách, nie však pri otázke výšky dohodnutého a súdom schváleného trestu vrátane jeho zníženia podľa § 39 ods. 4 Trestného zákona v prípade kvalifikačnej správnosti, resp. ak nejde o takto (kvalifikačne) orientovanú závažnú nesprávnosť. Druhou možnosťou využitia aktívnej procesnej legitímácie ministra je, ak by išlo o trest v intenciách hmotnoprávneho defektu obdobného dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h)

Trestného poriadku, teda v prípade trestu mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo trestu podľa zákona nepripustného.

V tomto osobitnom prípade je totiž, a to evidentne so zameraním v neprospech obvineného [na rozdiel od dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) ako rovnako dostupného pre ministra spravodlivosti pri dohode o vine a treste], dovolaním atakované súdne rozhodnutie vydané na základe už predbežného konsenzu prokurátora a obvineného, ktorý je sankčným kompromisom zohľadňujúcim vzdanie sa obvineným práva na spravodlivý proces v konaní pred súdom v jeho štandardnej podobe, čo odbúrava dôkazné bremeno prokurátora v súdnom konaní, ktorého unesenie je inak nevyhnutné pre uznanie viny. Bolo by teda z hľadiska čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy vo vzájomne vyváženom kontexte atribútu spravodlivosti nezlučiteľné so základným právom obvineného na súdnu ochranu v právnom štáte najprv uzavretie dohody s obvineným a prokurátorom a jej schválenie súdom, teda v oboch prípadoch štátom (pre ktorý predovšetkým platí princíp pacta sunt servanda), a potom „vypovedanie“ právoplatne fixovanej dohody na základe iniciatívy ministra (teda opäť reprezentanta štátu), len preto, lebo sa prokurátor „zle“ dohodol na výške trestu, avšak v rámci zákonnej sadzby (na rozdiel od nesprávne určenej právnej kvalifikácie činu, ktorá môže generovať aj úplne odlišnú trestnú sadzbu). Dohoda strán a jej schválenie súdom je pre oblasť výšky trestu (okrem excesu jeho dohodnutého uloženia mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby) dostatočnou garanciou a následná justičná ingerencia je už nadbytočná, a to aj z hľadiska súladu s ústavou. Práve možnosť takého (ústavnokonformného) výkladu, a to aj skôr objasnených intertemporálnych otázok umožnila ústavnému súdu derogačne nezasiahnuť k rozšíreniu dovolacieho oprávnenia ministra spravodlivosti, resp. zásah ústavného súdu bol potrebný len vo vzťahu ku kritickému prechodnému ustanoveniu novelizácie Trestného poriadku označenému vo výroku tohto nálezu.

V rozsahu § 370 ods. 1 a § 371 ods. 2 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona tak ústavný súd návrhom na vyslovenie ich nesúladu s čl. 1 ods. 1 ústavy nevyhovel. Účinok § 567t ods. 4 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona je ale nasmerovaný do minulosti. Iba spojením s § 567t ods. 4 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona je možné použiť nový dovolací dôvod aj na dohody o vine a treste právoplatne schválené pred 15. marcom 2024 (popríklad nadobudnúť dojem, že sa predĺži už plynúca alebo uplynutá lehota na podanie dovolania v neprospech obvineného pri iných rozhodnutiach, proti ktorým je prípustné podanie dovolania).

Táto právna úprava bola do návrhu napadnutého zákona doplnená pozmeňujúcim návrhom na rokovani ústavnoprávneho výboru a bola odôvodnená iba v rozsahu jednej vety, a to, že „Súčasne sa navrhuje prechodné ustanovenie k novému zneniu § 370 ods. 1.“ Takéto odôvodnenie je vo vzťahu k právnej úprave s takými závažnými dôsledkami nepresvedčivé a nedostatočné.

Napadnuté prechodné ustanovenie vykazuje v spojení s rozšírením procesného priestoru na podanie dovolania v neprospech obvineného aj hmotnoprávny presah, pretože zásah do trestných konaní právoplatne ukončených schválením dohód o vine a treste narúša právnu istotu o právoplatne uzavretých hmotnoprávných otázkach viny a trestu a nesie so sebou potenciál prísnejšieho trestného postihu.

Tým sa § 567t ods. 4 Trestného poriadku v znení napadnutého zákona (čl. II bod 134 napadnutého zákona) dostáva do rozporu s princípmi materiálneho právneho štátu, a to najmä s princípom právnej istoty, princípom ochrany nadobudnutých práv a princípom zákazu spätného pôsobenia práva. V ústavnom poriadku Slovenskej republiky možno všeobecný zákaz spätného pôsobenia právnych predpisov alebo ich ustanovení odvodiť z čl. 1 ústavy, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom. K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka (princíp) právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, čoho súčasťou je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení. V podmienkach demokratického štátu, kde vládnu zákony, a nie subjektívne predstavy ľudí, a z požiadavky právnej istoty jednoznačne vyplýva záver, že právny predpis, resp. jeho ustanovenia pôsobia iba do budúcnosti, a nie minulosti. V prípade ich spätného pôsobenia by sa vážne porušila požiadavka na ich bezrozpornosť, ďalej na všeobecnú prístupnosť (poznateľnosť), čím by nevyhnutne dochádzalo k situácii, že ten, kto postupuje podľa práva, by nemal žiadnu možnosť zoznámiť sa s obsahom budúcej právnej normy, ktorá by napríklad jeho konanie podľa platného práva v minulosti vyhlásila za protiprávne, resp. za právne neúčinné. To by teda znamenalo, že jednotlivé subjekty práva by nemali istotu, či ich konanie podľa platného a účinného práva v dobe, keď k nemu došlo, nebude neskoršie (po prijatí nového právneho predpisu) a ex tunc

posudzované ako protiprávne alebo právne neúčinné s vylúčením ochrany nimi riadne nadobudnutých práv v minulosti (v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou; PL. ÚS 36/95). Samozrejme, už v predchádzajúcom texte bolo objasnené, že spätné pôsobenie právneho predpisu je ako odôvodnená a výslovne ustanovená výnimka možné, ako to je upravené pri spätnom posúdení trestnosti činu a ukladaní trestu, ak je nová zákonná úprava pre páchatel'a priaznivejšia (čl. 50 ods. 6 ústavy, § 2 ods. 1 Trestného zákona).

Ústavný súd zdôrazňuje, že v súlade s tendenciami príznačnými pre modernú európsku konštitucionalistiku podlieha z hľadiska princípu právnej istoty ochrane aj tzv. legitímne očakávanie (legitimate expectation, Vertrauensschutz), ktoré je užšou kategóriou ako právna istota. Štát, dokonca aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiahne do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou, resp. neočakávanou zmenou pravidiel, na ktoré sa adresáti právnych noriem spoliehali, porušiť princíp právneho štátu. Ide o jeden z množstva konkrétnych výrazov princípu materiálneho právneho štátu, v ktorom sú všetci nositelia verejnej moci vrátane parlamentu podriadení ústave a jej princípom. Generálny princíp právneho štátu je kľúčový princíp, na ktorom je budovaný celý právny poriadok i celý systém fungovania nášho štátu. Znamená to, že tento princíp sa premieta bez rozdielu do všetkých oblastí spoločenského života. Ústavný súd ako orgán ochrany ústavnosti je povinný rešpektovať rámec právneho štátu, v ktorom je okrem iného garantovaná právna istota vrátane ochrany legálne nadobudnutých práv, ako aj legitímnych očakávaní a tiež trvácnosť a stabilita právnych noriem a je zakázaná svojvôľa v činnosti orgánov verejnej moci, parlament z toho nevynímajúc. V dôsledku posunu v nazeraní na ústavné princípy nastal posun aj v smere od formálneho chápania právneho štátu k jeho materiálnemu chápaniu, ku ktorému sa ústavný súd svojou judikatúrou zreteľne prihlásil (PL. ÚS 12/05).

Výsledkom týchto úvah je výrok tohto nálezu v jeho derogačnej časti vo vzťahu k čl. II bodu 134 napadnutého zákona v časti týkajúcej sa § 567t ods. 4. Účinnosť predmetnej zmeny vo forme doplnenia zákona bola ústavným súdom pozastavená a po vyhlásení tohto nálezu v zbierke zákonov sa nestane súčasťou platného a účinného znenia Trestného poriadku (negáciou dotknutého doplnenia bez náhrady podľa § 91 ods. 3 časti vety za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde, keďže skoršie znenie derogovaného ustanovenia neexistuje, pričom platnosť tohto doplnenia v napadnutom novelizačnom zákone pretrvá ešte šesť mesiacov podľa § 91 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na podrobne citovaný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky je potrebné poukázať na skutočnosť, že rozsudok Špecializovaného trestného súdu, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste bol vyhlásený a zároveň nadobudol právoplatnosť 27. mája 2022. Takmer dva roky po právoplatnosti tohto rozsudku, 15. marca 2024, nadobudol účinnosť zákon č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej aj „novela“). Uvedenou novelou sa zmenil a doplnil aj zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, konkrétne znenie § 371 ods. 2 Trestného poriadku, ktorým bola rozšírená možnosť ministra spravodlivosti podať dovolanie aj voči rozsudku, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, ktorá nie je so zreteľom na závažné porušenie hmotnoprávných ustanovení primeraná alebo spravodlivá. Uvedenou novelou sa mal zmeniť a doplniť Trestný poriadok aj o ustanovenie § 567t ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého (v znení napadnutého zákona) ustanovenie § 370 ods. 1 v znení účinnom od 15. marca 2024 sa použije aj na dohody o vine a treste schválené pred 15. marcom 2024, pričom túto úpravu bolo potrebné vykladať aj v súvislosti so zmenou § 371 ods. 2 Trestného poriadku. Ústavný súd Slovenskej republiky však nálezom z 3. júla 2024, sp. zn. PL. ÚS 3/2024 vyslovil, že ustanovenie § 567t ods. 4 Trestného poriadku nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Dňom vyhlásenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (6. augusta 2024) stratilo ustanovenie § 567t ods. 4 Trestného poriadku účinnosť.

Podanie dovolania ministrom spravodlivosti proti rozsudku, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, a ktorá bola právoplatne schválená pred účinnosťou novely Trestného zákona (pred 15. marcom 2024) nie je v súlade s princípom právnej istoty a so zákazom spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov. Ako vyslovil Ústavný súd Slovenskej republiky, možnosť ministra spravodlivosti účinne napádať rozsudok, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste v dovolacom konaní je obmedzená len na rozhodnutia, ktoré nadobudli právoplatnosť najskôr 15. marca 2024.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie sú splnené ministrom spravodlivosti uvádzané dôvody dovolania podľa § 371 ods. 2 Trestného poriadku, a z tohto dôvodu dovolanie ministra spravodlivosti na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.